

Tema: Mødet mellem menneske og system

Et møde med **anerkendelse**

Mødet
med et **usynligt** handicap

Møde mellem **Menneske**
og **Magten**

Paragiraffen og Mona

Opfølgning i
sygedag-
pengesager

Indhold

DUKH mener:	Side 3
Tema: mødet mellem menneske og system	
-et møde med anerkendelse	Side 4
-mødet med et usynligt handicap	Side 8
-når magten og mennesket mødes	Side 12
DUKH på Rehab 2006	Side 14
Råd om Ret - seks hurtige	Side 16
Aktiviteter i DUKH	Side 17
Opfølgning i sygedagpengesager	Side 18

Om dette nummer af DUKHsen

DUKHsen handler denne gang om mødet mellem menneske og system, mellem borger og sagsbehandler. Vi sætter dermed fokus på nogle af de ting, som ligger udenfor paragrafferne i lovgivningen, men som også har en væsentlig betydning for retssikkerheden.

Interviewet med Birgit Rasmussen "Et møde med anerkendelse" giver et billede af, hvordan en borger opfatter mødet med en sagsbehandler. Birgit fortæller om nogle af de problemer, som hun har haft med et handicap, der i sig selv besværliggør kommunikationen mellem borger og sagsbehandler.

Det er ikke alle handicap, der medfører stok eller en kørestol. Artiklen "Mødet med et usynligt handicap" fortæller om nogle af de problemer, som opstår, når sagsbehandleren ikke kan se borgerens handicap. I den situation kan det være svært at finde ud af, hvordan man kan hjælpe.

Hvad sker der, når magten og mennesket mødes? Svaret finder du i artiklen med samme titel! Et møde mellem en borger og sagsbehandler er uløseligt forbundet med roller. Borgeren har behov for hjælp – sagsbehandleren har magten til at give den. Hvordan er det lige, at magten og systemet tager sig ud for borgeren? Med- eller modspiller – indlægget tager hul på debatten...

Uden for tema har vi artiklen om "Opfølgning i sygedagpengesager", hvor vi med udgangspunkt i eksempler fra det virkelige liv kigger på nogle af de ting, man med fordel kan være opmærksom på, når det gælder opfølgning i sygedagpengesager.

"Paragiraffen og Mona" er ligeledes tilbage i fuld vigør i hele to omgange. Også i tegneserieverdenen kan der være knas på linien...

Forarget, forbandet, forbavset eller bestyrket, besnæret, beriget? Har vores nyhedsbrev fået dig til at tænke noget, mene noget, så sig noget. Send os et indlæg på mail eller ring og giv en kommentar.

God læselyst!
Thomas Christensen

»DUKHsen« er et nyhedsbrev, som udgives af Den Uvildige Konsulentordning på Handicapområdet fire gange årligt.

Formålet med nyhedsbrevet er at belyse og skabe debat om en række centrale problemstillinger, når det gælder sagsbehandling og retssikkerhed på handicapområdet. Nyhedsbrevet henvender sig til borgere og sagsbehandlere med faglig eller personlig interesse i dette område.

Ambitionen er, at »DUKHsen« kan medvirke til at skabe debat om nogle af de aspekter af sagsbehandlingen, som giver anledning til problemer samt at give gode råd og anviser handlemuligheder for både borger og sagsbehandler.

Udgiver:
DUKH
Banegårdspladsen 2, 2.
6000 Kolding
Tlf. 7630 1930
Fax 7554 2669
mail@dukh.dk
www.dukh.dk

Ansvarshavende
Alice Brun
Redaktion og kontaktperson:
Thomas Christensen, thomas.christensen@dukh.dk, dr. tlf.: 7631 1524

DUKH mener:

- når mennesker og systemer mødes

Af centerleder Alice Brun

Skønt en anelse for ung og alt for landlig til at være 68'er er jeg en af dem, der har en forestilling om, at mennesker skal behandles lige. At et udsagn er lige gyldigt, om det kommer fra en Mærsk eller en Mahmoud. At en oplevelse skal tages for pålydende, om den kommer fra en hjemløs eller en beboer i en strandvejsvilla. At et menneske skal mødes med respekt, om det er et menneske med udviklingshæmning eller et medlem af Mensa. Naivt måske, men forhåbentlig og sandsynligvis en forestilling, der stadigvæk deles af mange. I mit arbejde bekræftes jeg i, at måden at blive mødt på har endda meget stor betydning for menneskers oplevede retssikkerhed, når nu verden er fuld af asymmetri.

I DUKH får vi mange beretninger om, hvordan borgerne oplever mødet med en offentlig myndighed personificeret af sagsbehandleren. Vi får ikke mange positive beretninger. Ikke fordi, der ikke findes gode møder mellem borgere og sagsbehandlere, men fordi det ligesom ikke er vores funktion at lægge ører til gode oplevelser. Men skulle der være nogle blandt læserne, der vil bidrage med eksempler på, hvad der har gjort mødet mellem borger og sagsbehandler til et godt møde, så tager vi meget gerne imod dem.

Det gode møde handler ikke alene om, at alt er harmoni og fordragelighed, og at der er overensstemmelse mellem, hvad borgeren ønsker, og hvad sagsbehandleren kan give. Det gør det nogle gange. Naturligvis vil borgeren mene, at det er vigtigt at få imødekommet sine ønsker og behov, for ellers var der jo ikke grund til at henvende sig til kommunen. Lige som det formentlig er vigtigt for sagsbehandleren at sidde med en oplevelse af, at hun laver et stykke godt socialt arbejde - men den side af sagen hører vi ikke så meget om.

Vi hører, at det gode møde for borgeren i høj grad handler om at møde anerkendelse. Det er der ikke noget nyt i. Det er der flere undersøgelser, der bekræfter. Men det gør alligevel indtryk, at på tværs af handicapområder, af problemer, af sektorer, af borgerens uddannelsesniveau og sociale status, så er det gennemgående træk i vore samtaler med borgere, at borgeren efterspørger anerkendelse.

Den anerkendelse, der efterlyses, handler om, at borgeren oplever interesse fra sagsbehandleren, empati og forståelse, at sagsbehandleren indgår i dialog, lytter og forholder sig borgerens udsagn og viden, at sagsbehandleren forklarer og begrundes og hjælper med at skabe forståelse, at sagsbehandleren er opsøgende og oplyser bredt om retligheder, pligter og procedurer, at sagsbehandleren overholder aftaler og guider borgeren i forhold til det kommunale system.

Sagsbehandleren har også brug for anerkendelse. Ikke kun fra leder og kolleger, men også i mødet med borgeren. Det er ikke befordrende for arbejdet at blive bragt i en situation som den berømte lus mellem to negle. Men sagsbehandleren må som den professionelle part og magtens repræsentant kunne håndtere situationer, hvor borgeren ikke evner eller orker at møde systemet med en positiv tilgang.

"Hvor svært kan det være!", kunne man spørge.

"Elementært, min kære Watson!"

Tja, måske - i hvert fald i teorien, men praksis kan være en ganske anden.

Hvornår blev jeg selv sidst mødt med et ønske om at udvise mere anerkendelse?

I fredags og i onsdags og.....■

Et møde med anerkendelse

Af informationsmedarbejder Thomas Christensen.

Der kan være mange hindringer i kommunikationen mellem sagsbehandler og borger. Men til tider er det borgerens handicap, der blokerer for dialogen med kommunen. Det kan Birgit Rasmussen fra Odense tale med om. Birgit er fysisk handicappet i form af en spastisk lammelse, der gør, at det kan være svært at forstå, hvad hun siger. Men det gør det ikke mindre vigtigt, at hun bliver hørt. Og det gør hun ikke altid. Birgit kan berette om oplevelser, hvor sagsbehandleren taler udenom, til hendes hjælper eller bare hen over hovedet på hende. Og det kan være svært at acceptere for et intelligent og velfungerende menneske, der har samme uddannelse som personen bag skrivebordet. DUKHsen har besøgt Birgit for at høre om nogle af de erfaringer, som hun har gjort sig i dialogen med kommunen.

Birgit Rasmussen fra Odense

Birgit kigger på sin mand Preben, der sænker sin kop og retter på sugerøret i hendes kaffekop. Derefter kigger hun på mig og ud i stuen:

*"Jeg husker specielt en situation i en damelingeri-forretning inde i Odense. En typisk situation. Vi har stået lidt udenfor og kigget på varerne – altså dameundertøj – og vi går så ind. Jeg er forrest, min mand Preben går bag kørestolen, men alligevel ulejliges ekspedienten sig med at gå hele vejen udenom for at spørge **ham**, hvad hun kan hjælpe med. Jeg sidder og undre mig, men kan ikke lade være mig at smile, da jeg hører Preben spørge, hvad hun forestiller sig, at **han** skal bruge herinde.*

Men - de har lært det med tiden - det må man lade dem. Når vi i dag kommer ind i samme forretning, så er det ikke længere min mand, men mig de henvender sig til. Sådan skal det også være på kommunen."

Og det er ikke altid tilfældet. Birgit Rasmussen blev født i 1948 i en kompliceret tvillingefødsel. I starten er der ingen, der tænker over, at der skulle være noget specielt ved hende. Hun har ganske vist svært ved at gå, men det er der jo så mange børn, der har. Men en dag, da hun er halvandet år gammel, kommer en tante på besøg: Hun ser de to tvillingebørn lege sammen og udbryder spontant: "Der er da noget galt med Birgit".

Dommen lyder på cerebral parese og et liv i kørestol. Det skal imidlertid ikke forhindre Birgit i at gennemføre et normalt skoleforløb, der bliver afsluttet med en uddannelse som socialrådgiver i 1976. Birgit er i dag kørestolsbruger, har svært ved at kontrollere sine bevægelser, men er ellers helt almindelig med alle de begrænsninger, der ligger i det begreb! I 1979 bliver hun ansat i en beskyttet stilling i Odense Kommunes sær-forsorgsprojekt og fungerer sideløbende som konsulent på en plejeafdeling for yngre handicappede. Herefter arbejder hun i Odense Kommunes børn og unge afdeling.

Fortsættes på næste side

Baggrund

Birgit Rasmussen er 57 år og bor i Odense. Hun er formand for Spastikerforeningens Fynskreds, hovedbestyrelsesmedlem og med i DSIs bestyrelse. Herudover sidder hun i Odense Kommunes udvalg for børn og unge med handicap, og i kontaktudvalget for hjælpemiddelrådgivningen. Hun er desuden medlem af socialrådgivernes seniorklub, Dansk Handicapforbund og Dystoniforeningen.

Birgit har udgivet bogen "Banebryderen", hvori hun fortæller om sine erfaringer med systemet. Bogen handler om hendes opvækst i en familie, der stillede relevante krav til hende som et fuldgyldigt medlem af familien. Og som også støttede hende i hendes kamp for at kunne leve et almindeligt liv med den hjælp, som dette kræver. Bogen koster kr. 100 + porto og kan fås ved at rette henvendelse på e-mail: birgit.r@get2net.dk eller tlf.: 6610 4295.

Birgit tager også ud og holder foredrag for dem, der måtte ønske det.

Interviewet med Birgit

Men Birgit - man kan starte med at spørge sig selv: Har det egentlig nogen betydning, hvordan du bliver mødt af systemet, og hvordan du kommunikerer med sagsbehandleren? Skal du ikke bare have den hjælp og de ydelser, som du har krav på?

”Nu er der jo ikke ret meget, man har krav på i denne verden. Serviceloven bygger for en stor del på ydelser, der tildeles efter skøn. På den måde bliver det sagsbehandlerens skøn, der bestemmer, hvilke ydelser man kan få. På den baggrund er det fundamentalt vigtigt, at hendes skøn tager udgangspunkt i de rigtige fortolkninger af mit handicap og ikke mindst mennesket bag handicappet.

For mig har det altid haft stor betydning, hvordan jeg bliver mødt af systemet. Når en sagsbehandlers første ord til mig er: ”Vi har ingen penge”, er det et dårligt grundlag for en givtig snak. Hun starter med at fortælle mig, at jeg er en byrde – det får mig til at føle mig underlegen og flov, og det gør bare, at jeg kommer til at tale endnu dårligere, end jeg gør i forvejen. Men det er vigtigt at møde det rigtige menneske i systemet.”

Har det da stor betydning, hvilket menneske man møder i systemet?

”Ja enormt. Man møder jo ikke et system, man møder et menneske. For mig har det altid været helt afgørende, at der var engagement til stede fra sagsbehandlerens side. Jeg vil kunne mærke, at hun - det er jo som regel en kvinde – gerne vil lytte til mig og hjælpe mig med mine problemer.”

Hvordan synes du så, det er at kommunikere med din kommune – sådan set helt overordnet?

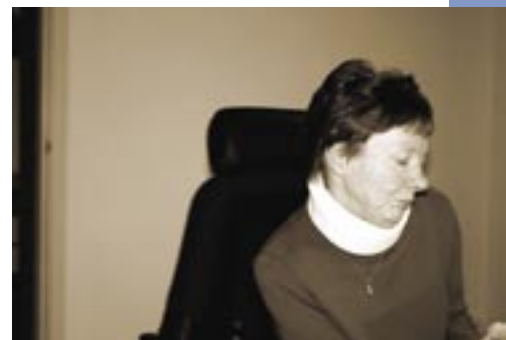
”Grundlæggende synes jeg, at det er vigtigt, at kommunen er tilgængelig i en bred forstand. Det er væsentligt, at kommunen og sagsbehandleren udviser en vis fleksibilitet i forhold til f.eks. valg af kommunikationskanal. Tag nu mit eksempel. Jeg vil gerne i vid udstrækning anvende e-mail i min kommunikation med kommunen i stedet for måske telefon. Men det er ikke altid, at sagsbehandlerne bekræfter eller svarer på mine mails. Man kan ikke lade være at svare, hvis man taler i telefon. Derfor må sagsbehandleren forstå, at hun har pligt til at besvare mine mails, især hvis de erstatter en telefonsamtale. Når en person med handicap vælger en given kommunikationskanal, er det måske fordi, han eller hun ikke har andre muligheder.”

Hvad sker der så, når du kommer til det første møde hos sagsbehandleren?

”Faktisk sker der tit det samme, som når vi er ude og handle ind. Jeg har som regel Preben med til møderne med kommunen. Han hjælper mig med de praktiske ting og med at tydeliggøre, hvad jeg siger. Men her sker der tit det, at sagsbehandleren i stedet begynder at tale med Preben. Og det er meget frustrerende. Preben kan jo ikke se ind i mit hoved. Og han er ikke min værge, men min mand.

Når sagsbehandleren sidder og taler til ham, føler jeg mig som et umyndiggjort væsen, som der skal træffes beslutninger for. Hvis sagsbehandleren ikke kan forstå, hvad jeg siger, må han eller hun vise mig den respekt at spørge igen - spørge hvad jeg mener og spørge ind til sagen, indtil den er fuldt oplyst og forståelig. Hvis sagsbehandleren ikke gør det, vidner det om manglende respekt for mig og mine synspunkter.”

Fortsættes på næste side

Birgits gode råd til sagsbehandleren

Vær tilgængelig og respekter til valg af kommunikationskanal.

Behandl mig ikke som kategori, men som individuelt menneske.

Vær åben og fordomsfri.

Undgå misforstået høflighed og spørg ind til mine synspunkter og holdninger.

Sørg for at være godt forberedt, men gå ind til mødet med åbent sind.

Sørg for at have god tid, når vi afholder et møde.

Vær ærlig overfor dig selv og mig med hensyn til din erfaring – og tag hensyn til det, når du sagsbehandler.

Tal direkte til mig – ikke til min ledsager eller hjælper.

Vis dit engagement – det er en sag for dig, men det er et liv for mig.

Udvis empati – udvis indlevelsessevne i mit handicap, mine erfaringer og mine ønsker i stedet for at vurdere, hvad der er rigtigt og forkert i forhold til det, som du kan.

Udviser sagsbehandleren generelt respekt for dig og dine synspunkter?

"Ikke altid. Jeg har mange gange følt, at jeg bliver sat i bås. De tænker: "Hun er spastiker, sidder i kørestol, kan ikke styre sine bevægelser og derfor er der nok også noget galt med hovedet." Men det har selvfølgelig også noget at gøre med sagsbehandlerens erfaring."

Erfaring?

"Ja – erfaring er en meget væsentlig faktor her. Jeg kan tydeligt mærke, når jeg har en rutineret sagsbehandler, så bliver jeg – hvordan skal jeg sige det... meget let sat i bås."

Hvordan det?

"Jo – sagsbehandleren har måske haft en enkelt sag eller to med en spastiker før. Og de erfaringer hun har gjort sig der – det er dem, der er med i rygsækken, når hun behandler min sag og snakker med mig. Og så er det bare synd for mig, hvis hun kun har kendt spastikere, der er kognitivt dårligt fungerende. Så må jeg jo også være det."

Det er vigtigt, at sagsbehandleren går ind til mødet med et åbent sind. Spastikere er ikke en homogen gruppe, vi er individuelle mennesker med individuelle behov som alle andre mennesker. Derfor er det så vigtigt at lytte..."

"Og være ærlig omkring egen erfaring og begrænsninger. Det er fint nok, at min sagsbehandler måske ikke har den store erfaring med spastikere. Det kan jeg ikke forvente. Og det skaber ikke i sig selv problemer. Det gør det til gengæld, hvis sagsbehandleren ikke indser det og giver sig til at generalisere på et tyndt grundlag. I den situation er det så meget mere vigtigt at lytte til borgeren. For det er borgeren, der har førstehåndsviden med hensyn til eget handicap".

Men der kan jo også være andre forklaringer på, at sagsbehandleren måske ikke lytter til dig og snakker mere med din mand. Man kan måske nok være lidt usikker eller lidt nervøs for at gøre noget forkert, når man taler med dig? Når jeg f.eks. beder dig om at gentage ting, så føler jeg mig lidt uhøflig. Jeg kan jo se, at du skal bruge enormt mange kræfter for at sige noget.

"Det må jeg så leve med (siger Birgit og smiler stort). Alternativet er langt værre. At jeg ikke får mine synspunkter frem i lyset. Derfor er det vigtigt, at sagsbehandleren bliver ved med at spørge ind i stedet for at behandle mig med en misforstået høflighed. Hvis sagsbehandleren ikke kan forstå, hvad jeg siger, må hun vise mig den

respekt at spørge igen. Borgerinddragelse er et meget vigtigt ord for mig – ikke bare som abstrakt begreb – nej også i forhold til den virkelighed, som ligger bag de fine tanker. Den værste følelse, jeg har oplevet hos kommunen, er den magtesløshed, jeg føler – når der bliver besluttet noget, som jeg ikke kan leve med, og at man så ikke lytter til mig. Eller at man træffer en beslutning på et grundlag, som, jeg mener, er forkert.

Du er jo selv uddannet socialrådgiver – har du et godt råd med på vejen til sagsbehandleren?

"Det sker jo forholdsvis tit, at en sag skifter sagsbehandler. I den forbindelse er det meget frustrerende at skulle starte forfra hver gang og fortælle, hvem man er, og hvad man kan og ikke kan. Så det er en god ide under alle omstændigheder at lave en beskrivelse af borgeren i sagen – som den næste sagsbehandler kan bygge på. Men det vil være en god ide at lave den i samarbejde med klienten, så der ikke bliver skjulte dagsordener eller forkerte præmisser. Herudover er det altid godt at være forberedt, kende sagens historik og lovområdet. Men det helt afgørende er, at sagsbehandleren har empati. Altså at sagsbehandleren kan sætte sig ud over sin egen person og sine egne forudsætninger og indleve sig i den handicappedes problemstillinger. Fordi at en ting er gældende for dig, medfører det ikke, at den nødvendigvis er gældende for mig."

Er det nogle helt konkrete ting, man skal være opmærksom på, når man taler med dig?

"Som du selv har bemærket, så har jeg det fint med lige at få en pause fra tid til anden. Det betyder, at det generelt er en god ide, at der er godt med tid til rådighed til et møde. Men det kan betale sig at bruge den tid.

Det, jeg siger, er vigtigt. Det er ikke bare overfladisk småsnak. Jeg skal bruge mange kræfter på at tale, så jeg siger ikke noget, uden det har betydning." ■

Note

Interviewet med Birgit er foretaget således, at Birgit på forhånd har fået mulighed for at besvare tilsendte spørgsmål skriftligt. På basis heraf er der foretaget et egentligt interview.

Paragiraffen og Mona

»Knas på linien«

Jeg kan simpelthen ikke forstå min borger!

Nej - det er ikke altid let

Samtidigt i den anden ende af byen

Nej - jeg kan simpelthen ikke forstå min sagsbehandler!

Nej det er ikke altid let

Hun ringede her forleden, om hun kunne få hjælp til transport til Malta.

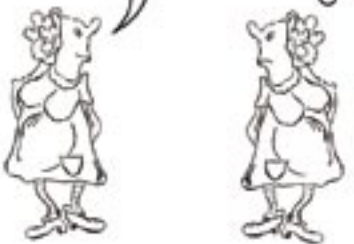
Malta?
Hun troede måske, det her var Farum Kommune

Så siger hun - gud hjælpe mig - det ligger alt for langt væk.

Herregud - forretningen ligger lige ved siden af rådhuset!

?

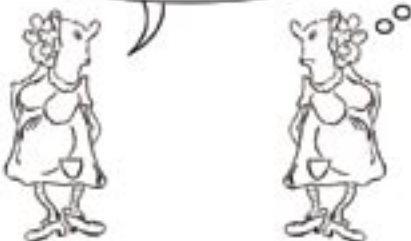
Ja - så måtte jeg også sige til hende, at der var grænser for, hvad kommunen kunne give tilskud til.

Ved du, hvad han så sagde: At kommunen ikke giver tilskud til den slags eskapader!

Eskapader! Bare fordi man vil fikses lidt op med ny make up og måske en deo.

Eskapader i Matas?? - det skulle da lige være med ham den søde Michael

Nej - jeg forstår hende virkelig ikke!

Tekst og idé: ThC - tegninger Ditte K.

Mødet med et usynligt handicap

- når problemerne er svære at se

Af konsulent **Christiane Kristensen.**

Alle og enhver kan se og forstå, hvorfor en person, der ikke kan gå, har brug for en kørestol. Men det er ikke alle handicap, man kan se og føle på, og så er tingene måske ikke så ligetil. I denne artikel ser vi på, hvad der kan ske, når borgere med "usynlige" handicap møder kommunen. DUKH har mange henvendelser fra mennesker med erhvervet hjerneskade eller hjernesygdom. Vi har valgt et par eksempler ud, og ud fra dem vil vi kaste lys over nogle af de problemstillinger, som denne målgruppe har, og give en række gode råd til, hvad man med fordel kan være opmærksom på.

Når en borger mødes med en sagsbehandler, er det en grundlæggende forudsætning, at mødet finder sted, fordi den handicappede har brug for en eller anden form for hjælp. Dermed er der fra starten etableret roller, hvor borgeren beder om hjælp, mens sagsbehandleren har myndighed til at kunne den. Dette er vigtigt at gøre sig klart - specielt i forbindelse med et usynligt handicap som f.eks. en hjerne-skade. Det er nemlig ikke altid så let at se, hvorfor der kan være behov for hjælp.

Det er meget lettere at forholde sig til, at personer med et fysisk synligt handicap er berettiget til handicapkompenserende ydelser.

Så derfor melder der sig en række spørgsmål:

- Hvem afgør, om borgerne har ret til hjælp eller ej?
- Hvordan kan disse mennesker gøre deres handicap synlige for omverdenen og få en accept på, at de også er berettiget til handicapkompenserende ydelser?
- Hvad kan myndigheden gøre for at finde ud af, om en person med et usynligt handicap tilhører målgruppen for hjælp?

I det efterfølgende vil vi med udgangspunkt i en række historier fra det virkelige liv søge at afdække en række centrale problemstillinger og give et bud på, hvordan man kan medvirke til at synliggøre et usynligt handicap.

CASE nr. 1 - Når man ikke er i stand til at erkende egen funktionsnedsættelse

Det første eksempel handler om en mand, der efter en voldsom blodprop, møder op på kommunen, fordi han skal til en samtale i forbindelse med opfølgning på hans sygedagpenge.

Han fortæller sagsbehandleren, at han gerne vil tilbage i arbejde hurtigst muligt, og at det bare er et spørgsmål om tid, før han er klar igen.

Han har det fint og venter kun på, at hans nedsatte kraft i armen vender tilbage via genoptræningen hos fysioterapeu-ten.

Sagsbehandleren stiller ikke yderligere spørgsmål og afslutter samtalen med, at han skal huske at raskmelde sig, så snart han er klar til at starte op i sit job. Efter tre måneder har manden stadig ikke raskmeldt sig, hvorfor han indkaldes igen.

Nu fortæller han, at han er blevet fyret, fordi de skulle omstrukturere, og at han gerne vil i arbejdsprøvning.

Denne finder sted hos privat arbejdsgiver, der hurtigt opsiger aftalen med kommunen, da manden ikke kan fastholde en given

fortsættes næste side

opgave, han har svært ved at huske, hvad han skal lave og virker ofte meget barnlig i sin dialog med andre.

Igen bliver manden indkaldt, denne gang vælger hustruen at deltage i samtalen, da hun er begyndt at undre sig over, hvorfor manden ikke får tilkendt en pension, men skal fortsætte med arbejdsprøvning, når han nu er så skadet. Først ved denne samtale med hustruen bliver det synligt for sagsbehandleren, hvor skadet manden er. Hun får lavet en ressourceprofil i samarbejde med hustruen og indstiller manden til førtidspension.

Hvad gik galt?

Problemet i denne sag var, at borgeren ikke havde nogen erkendelse af egen sygdom og dermed heller aldrig ville kunne give udtryk herfor.

Sagsbehandleren havde fra sygehuset fået en lægelig udtalelse om, at borgeren havde fået en voldsom blodprop i højre frontallap, og at dette havde medført nedsat kraft i venstre arm og kognitive problemer især i forbindelse med korttidshukommelsen. Denne korte beskrivelse gav ikke et billede af handicappets omfang, og sagsbehandleren kunne ikke ud fra den lægelige beskrivelse umiddelbart vide, hvor handicappet borgeren var.

Det er derfor vigtigt at være opmærksom på, at:

- kommunen, såfremt der er tale om voldsomme hjerneskader med kognitive problemstillinger, beder om uddybende beskrivelser fra fagpersoner, som f.eks. ergoterapeuter, neuropsykologer mm.
- nært pårørende kommer med til møderne, da de bedst kan beskrive forskellen i personens funktionsevne før og efter skaden, og hvilke problemer der er i dagligdagen, og eventuelt hvordan de kan løses.
- sagen skal ses i en helhed, dvs. at der ikke kun skal ses på problemerne i forbindelse med arbejde, men også i forhold til hjemmet. Kommunen er ifølge Retssikkerhedsloven § 5 forpligtet til at yde en helhedsorienteret indsats.
- derfor skal ovennævnte eksempel ikke kun behandles via Lov om aktiv beskæftigelse, men måske også via Servicelovens § 73 - pædagogisk bistand i eget hjem, § 78 – ledsagerordning og § 84 merudgifter.
- kommunen ifølge Retssikkerhedslovens § 4 er forpligtiget til at sørge for, at borgeren har mulighed for at deltage i egen sag. I dette tilfælde bør kommunen f.eks. at oplyse om muligheden for at medbringe en bisidder, der kender til skadens omfang (Forvaltningslovens § 8).

CASE 2 - Når de pårørende ikke magter opgaven

Ægteparret Jensen flytter til en ny kommune på grund af arbejde. Hustruen bliver alvorlig syg og opereres for en svulst i

hjernen. Hun udskrives til eget hjem uden hjælpeforanstaltning. Manden observerer meget hurtigt, at hun glemmer ting, ikke selv tager initiativ til noget og ikke er opmærksom på ting, der står til venstre for hende, hvorfor hun tit vælter og slår sig på genstande.

Manden melder sig syg for at passe hende og håber på, at tilstanden er midlertidig, og at han hurtigt kan starte i jobbet igen. Men hustruens tilstand ændrer sig ikke! Han meddeler arbejdsgiveren, at han går ned i tid. Dette er arbejdsgiveren ked af, men accepterer mandens beslutning og tilbyder, at han til hver en tid kan få en fuldtidsstilling igen. Der er nu gået over tre måneder, og tilstanden er uholdbar for alle parter.

For sagsbehandleren er det imidlertid svært at se, at der er nogen i vejen med hende. Møderne går godt, og kommunen mener, at hun kan klare sig selv og derfor ikke er berettiget til hjælp. Kommunen giver derfor skriftligt afslag på hjemmehjælp jf. Servicelovens § 71, merudgifter jf. Servicelovens § 84 samt afslag på ledsagelse jf. Servicelovens § 78, idet hustruen ingen fysiske mén har, og fordi ægtefællen kan klare resten, såsom indkøb, rengøring, ledsagelse til behandling mm.

Manden kontakter DUKH, fordi han er ved at miste sit job, da han ikke passer det og konen på samme tid. Han ønsker rådgivning om, hvordan han kan komme videre, fordi kommunen efter hans mening ikke har forstået omfanget af hustruens handicap.

DUKHs rådgivning:

DUKH opfordrer manden til at få fat i videnpersoner på området, *fortsættes næste side*

Eksempler på usynlige handicap – personer med erhvervet hjerneskade

Personer, der får en hjerneskade, vil oftest få "usynlige" handicap. Problemer, som andre ikke kan se, men som medvirker til, at personerne får en fysisk og psykisk samt social nedsat funktionsevne. Mange hjerneskadede får:

Kognitive problemstillinger, såsom vanskelighed med at lære og at huske ting, som de lige har lært. Vanskelighed med at tale, at forstå tale, at læse, skrive og regne. Koncentrationen og opmærksomheden kan være svækket og evnen til at løse sammensatte problemer ligeså.

Fysiske problemstillinger, som udover lammelser af forskellig grad kan medføre sensoriske forstyrrelser med svigt i synsevnen, hørelsen eller følesansen.

Følelsesmæssige problemstillinger, som medfører, at den skadede fremtræder med forsænket stemning og er trist og ked af det. Eller det modsatte, hvor den skadede ser påfaldende lyst og ubekymret på sin ofte dårlige tilstand.

Indsigt eller mangel på indsigt dvs. at den skadede mangler sygdomserkendelse og helt eller delvist kan være uden indsigt i egne åbenlyse funktionsforstyrrelser. Et helt grotesk og usædvanligt eksempel på dette er "Antons syndrom", hvor en borger angiver at være seende, trods total blindhed.

Personlighedsmæssige forandringer, som kan medføre, at den skadede fremtræder som en helt anden person og virker fremmed og uforståelig for de pårørende.

f.eks. ved at kontakte amtets kontaktperson på området*. Herudover opfordrer DUKH til, at hustruen bliver udredt af en neuropsykolog, da problemerne kun er af kognitiv karakter.

Manden skal prøve at ridse en almindelig hverdag op og beskrive, hvad han gør for, at hustruen kan fungere, og hvordan kompenserer han for hendes handicap. Denne beskrivelse skal laves meget udførligt og ned til mindste detalje. Beskrivelsen kunne lyde således:

»Når min kone står op, lægger jeg tøj frem i den rækkefølge, det skal tages på, da hun ikke selv kan se, når hun har taget undertrøjen over sweateren. Jeg skal være i nærheden hele tiden, da hun ellers går i stå, dvs. jeg skal minde hende om at fortsætte med at tage tøj på, ellers vil hun stoppe halvvejs og ikke umiddelbart registrere, at hun ikke har fået sine bukser på.«

Beskrivelsen skal sammen med faglige udtalelser vedlægges ansøgningen eller medbringes til møder med kommunen.

Måneder senere kontaktes DUKH igen af manden, der oplyser, at kommunen nu har forstået hustruens handicap, hun er blevet udredt, og han har lavet gode beskrivelser af ægteparrets hverdag - tilsammen har dette ført til en forståelse i kommunen.

Kommunen har købt en fagperson fra en anden kommune, da man har indset, at man ikke har haft tilstrækkelig viden til, at familien har fået den rette hjælp. Den nye sagsbehandler har været på hjemmebesøg, lavet en liste over de områder, familien skal have hjælp til, og gået i gang med at lave ansøgninger til dette.

Hvad gik galt?

Problemet her er mere komplekst. Her kan der være tale om misforståelser parterne imellem. Forstår kommunens sagsbe-

Gode råd til borgeren ved mødet med systemet:

-Vær ærlig omkring dit handicap, forklar dine problemer så enkelt som muligt. Relater til din hverdag - det er noget, alle kan forstå.

-Har du problemer med at forklare/beskrive dit handicap, så tag en bisidder med, der kan støtte dig og uddybe det, du siger. Besidderen kan måske se afledte konsekvenser af dit handicap, som du måske ikke selv har øje for.

-Anmod om skriftlige referater fra møder med kommunen, især når ingen andre har deltaget. På den måde har du mulighed for at kunne vise pårørende, hvad der evt. er aftalt osv.

-Vær opmærksom på, at du kan hjælpe sagsbehandleren med at give en bred rådgivning, hvis du inden mødet overvejer, hvilke problemstillinger, der skal afhjælpes. Du kan evt. skrive dem ned og medbringe sedlen. (NB. Det er ikke din opgave at vide hvilke love og §§, der kan imødekomme dine behov, dette er sagsbehandlerens opgave).

-Du er ekspert i dit liv og dit handicap – sagsbehandleren er ekspert i lovgivningen!

handler, hvad der bliver sagt, og formidler manden problemstillingerne, så omfanget af den nedsatte funktionsevne bliver forstået?

Endvidere kan hustruens "perfekte" optræden hos sagsbehandleren være med til at forstærke indtrykket hos kommunen, at hustruen kan klare sig selv og derfor ikke er berettiget til handicapkompenserende ydelser.

For at undgå sådanne situationer, kan det være vigtigt, at:

- begge parter i dialogen sikrer sig, at det sagte er blevet forstået korrekt.
- borgeren ikke tager det for givet, at sagsbehandlere har kendskab til alle former for handicap og dermed forventer, at sagsbehandleren forstår ens situation.
- sagsbehandleren ikke forudsætter, at borgeren kan spørge konkret ind til love og paragraffer, men hjælper borgeren med at få beskrevet funktionsnedsættelsen så konkret som muligt, så sagsbehandleren kan give en individuel konkret vurdering af sagen, der kan føre til en helhedsorienteret indsats og en mere kvalificeret afgørelse. ■

* Alle amter har udpeget en medarbejder til at være videnperson på området. Se evt. Videnscenter for Hjerneskades hjemmeside: www.vfhj.dk, eller ring til amtets specialrådgivning/handicapafdeling eller kontakt en amtslig institution, der arbejder med denne målgruppe.

Gode råd til sagsbehandleren, når du møder personer med "usynlige" handicap:

-Forbered dig på den samtale der skal finde sted. Vær opmærksom på, hvilken diagnose borgeren har. Er der tale om hjerneskade/apopleksi, så bed borgeren om at tage en pårørende med til møderne.

-Stil korte spørgsmål, der kan besvares med ja eller nej, dermed kan du undgå mange misforståelser, især for personer med afasi eller personer, der på anden vis har svært ved at udtrykke sig verbalt.

-Gentag gerne spørgsmålet lidt senere - hvis borgeren svarer uden at undre sig over gentagelsen, kan det give dig et præj om borgerens hukommelse. Prøv evt. spørgsmål som; "Hvornår har du sidst vasket tøj, støvsuget, lavet mad?" Hvis borgeren har lange tænkepauser, kan det sige dig noget om hukommelsen. Det kan også give dig et præj, hvis der efter de lange tænkepauser kommer svar som: "jeg tror nok" og "det var sikkert i går" osv.

-Forvent ikke, at borgeren selv kan forklare sine "usynlige" problemstillinger, men hjælp med at finde frem til dem ved at spørge konkret til dagligdags opgaver - f.eks.: Hvordan klarer du din daglige påklædning om morgenen? Kan du selv finde tøjet frem? Tager det lang tid og hvorfor? Er der andre til stede under opgaven, hvis ja – kan du fortælle hvorfor? Disse spørgsmål giver dig et billede af, hvordan opgaverne bliver løst, og hvor problemerne er, du kan dermed være med til at synliggøre det usynlige handicap.

-Tal tydeligt og afsæt god tid til samtalen – husk at tale direkte til borgeren og hav øjenkontakt, det fremmer forståelsen og giver tryghed.

-Find internt en tovholder/koordinator til sagen, da denne type af handicap oftest vil have behov for støtte fra forskellige love – på tværs af den gængse forvaltningsorganisering.

Temadag i din kommune: -Retssikkerhed og kommunalreformen

Rundt omkring i de danske kommuner arbejdes der på højtryk med sammenlægninger af kommuner og forvaltninger og ikke mindst med at føre intentionerne fra kommunalreformen ud i livet.

I forbindelse hermed tilbyder DUKH et undervisningsforløb, der sætter fokus på de af vores erfaringer, der er særligt relevante, når det gælder tilrettelæggelse af sagsbehandlingen i sammenlagte forvaltninger og nye organisationer.

Vi har sammensat et undervisningsforløb, som er berammet til tre timer, og som indeholder følgende elementer:

- Vejledningspligt og helhedsorienteret indsats iflg. forvaltningsloven og retssikkerhedsloven.
- DUKHs erfaringer om snitfladeproblemer:
 - i overgangen fra barn til voksen
 - mellem serviceloven – folkeskoleloven
 - mellem handicaprådgiver og sundhedscenter
 - mellem serviceloven – aktivloven
 (Det konkrete indhold kan tilpasses den enkelte kommune.)

I undervisningsforløbet behandler vi problemstillinger som:

- Hvordan indtænker I retssikkerhed og undgår, at borgeren bliver sendt rundt i forvaltningen - uden at vide hvorfor - og uden at vide hvilken dør han eller hun skal gå ind af?
- Hvordan du kan sikre, at borgeren får rådgivning, når alle/ingen er ansvarlig for at give den?

Mere information?

Du kan læse mere på www.dukh.dk, hvor du også se eksempler på forløb, vi har gennemført i forskellige kommuner. Herudover kan du kontakte informationsmedarbejder Thomas Christensen, e-mail thomas.christensen@dukh.dk, tlf.: 76 31 15 24. Eller du kan udfylde og faxe denne side til os på 75 54 26 69.

Udfyld og fax til DUKH på 75 54 26 69

Sæt kryds Ja - jeg vil gerne kontaktes med henblik på at høre mere om projekt »Råd til Dialog og Sagsbehandling«.

Ja - jeg ønsker at få tilsendt uddybende materiale om projektet.

Kommune _____

Navn _____

Stilling _____

Forvaltning _____

Evt. afd _____

Adresse _____

Postnr og by _____

Tlf. _____

Tlf. dir. _____

E-mail: _____

Når Magten og Mennesket mødes

Af centerleder Alice Brun

Magt og frihed er uløseligt forbundet. I lang tid har kampen om friheden og magten, om retten til at bruge sin magt og om magten til at bruge sin ret, fyldt meget i pressen og i samtalerne mellem mennesker. Fronterne er trukket op med en skarphed, der ikke er hverdagskost i et snakkende, "det-går-jo-da-meget-godt-og-vi-er-ret-gode-når-vi-selv-skal-sige-det-land".

I hverdagen er magtens udøvelse noget mere sofistikeret. Men den er der. Vi priser individets frihed og det frie valg, som om friheden er ubegrænset, men det er den ikke. Og friheden er skævt fordelt. Jo mere jeg er afhængig af mine medmennesker og af samfundets kompenserende tilbud, jo mere skal jeg kæmpe for min frihed. Jo mere jeg er afhængig af mine medmennesker og af samfundets kompenserende tilbud, i jo højere grad er rammerne for mit liv bestemt af, hvordan andre bruger samfundets og deres egen magt.

Når borger Erik Hansen og sagsbehandler Jette Jensen (som i øvrigt også er borger) sidder over for hinanden på rådhuset, er det ikke bare to mennesker, men også undermagten og overmagten, der mødes. Det er ikke og kan aldrig blive et lige magtforhold.

"Det offentlige" er ikke et tag-selv-bord, hvor kunden får de varer, han bestiller, og hvor han bare kan gå over til konkurrenten, hvis butikken ikke er leveringsdygtig, eller han ikke er tilfreds med varen. Han kan måske vælge mellem en kommunal hjemmehjælp eller en privat leverandør, og han kan måske vælge mellem en kørestol af det ene eller det andet fabrikat. Men han kan ikke selv bestemme, om han har ret til hjemmehjælp og i hvor mange timer. Han kan ikke selv bestemme, om han er berettiget til en kørestol og hvor avanceret og dyr, den skal være. Det bestemmer kommunen. Kommunen har lovgivningsmæssige rammer at agere inden for, men magten og pligten til at træffe den konkrete og individuelle beslutning er kommunens.

I Eriks tilfælde er det Jette, der er kommunen.

Jette sidder ikke alene med magten. Hun har et helt system i ryggen.

Et system, der ikke alene med sine beslutninger, men også med sin måde at se ud på, fungere på og reagere på, er med til at udøve magten. Kan ske, den ikke opleves helt på samme måde set indefra som set udefra.

Erik kan i og for sig godt forstå, at der er nogle regler, kommunen skal følge, og at man ikke bare kan få, hvad man peger på. Han har da hørt om nogen, som udnytter systemet, og det synes han ikke er rimeligt. Som skatteborger er han også interesseret i, at det offentlige ressourcer bliver brugt bedst muligt og ikke bare sløset væk. Men dem, der har brug for hjælp, skal hjælpes, og de skal behandles ordentligt. Som nu ham selv.

Erik fatter ikke, at det skal være så svært at komme til at tale med Jette. Æn ting er, at han skal ringe i telefontiden, og det kan være svært nok, når den er så kort. Men værre er, at han kan ringe og ringe uden at komme igennem. Så er hun på kursus, så er hun syg, så er hun til møde, så er hun lige optaget, og når han så lægger besked og beder om at blive ringet op, ringer hun ikke op, før han har rykket hende mange gange. Jette har altid gode forklaringer, men Erik synes ikke, de er gode nok. Det er jo ikke *hans* problem, at de er for få sagsbehandlere, og at Jette har mange andre ting at tage sig af, - men det ender det jo altså med at blive.

Erik forstår heller ikke, at Jette har så svært ved at give ham et præcist svar. Det er vel ikke urimeligt at forlange at få at vide, hvornår der sker noget. Men nej, "det kommer an på", "vi skal lige have afklaret", "det afhænger af en anden", sådan lyder det

fortsættes på næste side

næsten hver gang. Hun vil ikke love ham noget, som, hun ikke er sikker på, kan holde, siger hun. Hvorfor kan hun ikke bare give ham et tidspunkt, og så er det det. Han kan da godt vente et stykke tid, hvis bare han kan være sikker på at få svar på det tidspunkt, hun har lovet. - Men det kan ikke betale sig at være tålmodig, - så bliver man bare lagt nederst i bunken. Så Erik ringer og ringer og mailer og mailer til Jette, indtil hun bliver træt af det og reagerer. Og går det helt galt, må han jo møde op på hendes kontor og slå i bordet.

Det med at slå i bordet gør Erik nu sjældent. Han kender nogen, der har gjort det, og det kom der ikke noget godt ud af. Skal han være ærlig, så tør han ikke, selvom han godt kunne have lyst til det somme tider. Man jo ved jo aldrig, hvad hun så kan finde på. Det kan være, hun vil give afslag på den el-scooter, han længe har forsøgt at forklare hende, at han har brug for, så han selv kan klare indkøb og passe sit frivillige arbejde. Måske kan hun finde på at tage hjemmehjælpen fra ham. Eller tænk, hvis hun skriver, at han er uligevægtig og truende, og det så kommer til at forfølge ham resten af livet. Jette siger, at det er loven og det serviceniveau, politikerne har fastsat, der afgør, hvad han kan få - og slet ikke hende. Men det synes Erik ikke kan passe, for så måtte hun da med det samme kunne fortælle ham, hvad han kan få.

Jette har ordet i sin magt. Det må han give hende. Det kan næsten være skræmmende. Og Erik har svært ved at hamle op med det. Når noget først er skrevet, er det ikke til at slippe af med igen. Og det er, som om tingene heller ikke gælder rigtigt, før de er skrevet ned. Jette har sagt, at han bare skal skrive ned, at han søger om en el-scooter og hvorfor. Det er bedst, at han med sine helt egne ord skriver, hvad han har brug for, for han ved det jo bedst. Det er da nemmere sagt end gjort. Hvad skal han starte med, hvor meget skal der stå, og hvad med paragrafferne? Og så piner det ham, at hun skal se, hvor dårligt han skriver - i hvert fald sammenlignet med hende. Kunne hun ikke bare høre på, hvad han siger, og så selv skrive det ned. Så kan hun jo bare spørge ham, hvis hun synes, der er noget, han ikke har forklaret godt nok. Men det har hun vist ikke tid til.

Sagsbehandleren før Jette, nej, sagsbehandleren før hende, havde ikke så mange ord. Hun skrev dem i hvert fald ikke ned. Hun var meget hurtigere til bare at gøre tingene, når Erik kom for at få hjælp. Det var rart, synes Erik. Men da hun rejste, lavede kommunen bare om på tingene. Skar ned i hjemmehjælpen og sådan. De sagde, at der ikke var grundlag for, at han fik så mange timer. At han fik hjælp til noget, som det aldrig havde været meningen, at han skulle have hjælp til. Det forstod Erik ikke, for han fik lige præcis den hjælp, som sagsbehandleren havde lovet ham. Men det stod ikke i papirerne, og så gjaldt det åbenbart ikke. Erik synes, det er svært at gennemskue, hvordan papirerne skal forstås.

Og alle de undersøgelser, der skal til. Først skulle Erik have en helbredsattest fra lægen, som kommunen skulle kigge på.

Så skulle han have en speciallægeerklæring. Da den endelig kom på skrift, skulle kommunen kigge på den også, og før de var færdige med det, var hans funktion faktisk forværret, så han slet ikke kunne det, lægen først havde skrevet. Erik forstår ikke, at kommunen ikke med det samme kan finde ud af, hvilke papirer, der skal til. Jette siger, at det er, fordi en undersøgelse tit rejser nye spørgsmål, så der skal yderligere undersøgelser til, og kommunen får på puklen, hvis dokumentationen ikke er fyldestgørende. Erik forstår bare ikke, hvad det skal til for, når kommunen alligevel ikke vil rette sig efter det, specialisterne skriver. Jette synes, at Erik virker så frisk, siger hun, så Erik kan godt få på fornemmelsen, at hun ikke rigtigt tror på, at han har de problemer, han beskriver for hende. Som om han ikke hellere ville kunne klare sig selv. Erik vil ikke kunne holde sig selv ud, hvis han skal sidde og klynke, - man har vel stadigvæk sin selvrespekt og værdighed.

I sine sorte stunder tænker Erik, at det er den, kommunen vil pille fra ham. Altså Jette er da flink nok, og han tror også på, at hun vil ham det bedste. Det er bare ikke sådan, det kommer til at virke i hans virkelighed.

Somme tider kommer Erik til at tænke på, hvor mange kræfter han bruger på at komme igennem systemet. Det store uigen-nemskuelige monsterspørgelse, der står lige bag Jette. De kræfter ville han da egentlig gerne bruge på noget andet. Jette synes nok også, at han kan være noget af en belastning, og hun har jo også mange andre "sager" at tage sig af.

Hvorfor er det nu, at kommunen vil give ham afslag på den el-scooter? Når Erik tænker nærmere over det, kan han faktisk ikke en gang huske, hvad Jette har sagt om lige det. ■

Send os et læserbrev

- Har vores nyhedsbrev fået dig til at tænke, reagere, mene eller skifte mening om noget? Eller har du kommentarer til den måde, vi laver nyhedsbrevet på?

Så fortæl os det.

Send en e-mail til redaktøren af nyhedsbrevet - vi tager imod godt og skidt i samme ånd, som det er sendt!

Send dit indlæg i elektronisk form (e-mail eller word) til

Thomas Christensen
thomas.christensen@dukh.dk

DUKH deltager i årets Rehabmesse

- kom og få åndelig føde i Kaffebaren i hal C

DUKH deltager i årets Rehabmesse med en flot stand sammen med tre af vores nærmeste samarbejdsorganisationer CLH (Center for Ligebehandling af Handicappede, CSH (Center for Små Handicap) og UFC Handicap (Udviklings- og Formidlingscentret på Handicapområdet) På vores fælles stand byder vi på et væld af spændende seminarer, der alle tager udgangspunkt i emnet: Børn og unge med handicap. Find den åndelig føde i hal C stand C1 069!

Programmet

TIRSDAG 25. APRIL

10-10.30

Samarbejdsredskaber i børnesager

- hvordan der opnås fælles forståelse og klar ansvarsfordeling. Lovgivningen rummer en række muligheder til fremme af samarbejdet mellem forældre og fagfolk.

Indleder: Karen Ellermann, Den Uvildige Konsulentordning på Handicapområdet.

11-11.30

Børns indflydelse på eget liv

Har børn med handicap indflydelse på eget liv? Får de valgmuligheder? Er de med i børnepaneler, i elevråd? Og er der overhovedet elevråd på specialskolen? Dét undersøges i øjeblikket.

Indleder: Camilla Jydebjerg, Center for Ligebehandling af Handicappede.

12-12.30

Sjældne handicap hos børn af etniske minoriteter

- de største problemer bunder ifølge rapporten "Taler vi om det samme?" ikke i kultur og religion, men skyldes usikkerhed og mangelfuld kommunikation mellem fagfolk og familier.

Indleder: Charlotte Poulsen, Center for Små Handicapgrupper.

13-13.30

Unge med handicap og sociale netværk

Der tages afsæt i to projekter. Socialt liv har alle brug for, men et godt ungdomsliv kan forudsætte støtte til fx at kommunikere og lave aftaler. Omvendt kan hjælp(eren) spolere et frirum.

Indleder: Søren Kayser, Udviklings- og Formidlingscenter på Handicapområdet.

14-14.30

Fra grundskole til ungdomsuddan-

nelse

Mange unge med bevægehandicap får aldrig taget afgangsprøve fra grundskolen. Undersøgelser peger på, at mere grundig og intensiv uddannelses- og erhvervsvejledning vil være nyttig.

Indleder: Lasse Michaelsen, Center for Ligebehandling af Handicappede.

ONSDAG 26. APRIL

10-10.30

Hvem har ansvar for at bevilge hjælpemidler til børn med handicap?

- Skolen peger på kommunen, der peger på hjælpemiddelafdelingen...der peger på skolen. Er det kun forældrene, der tager udgangspunkt i barnets behov?

Indleder: Vibeke Larsen, Den Uvildige Konsulentordning på Handicapområdet.

11-11.30

Ung med et sjældent handicap

- Hvad tænker de unge om deres situation? Er de handicappede? Og hvordan mødes de af andre unge og af fx socialrådgivere, terapeuter og pædagoger?

Indleder: Vibeke Lubanski, Center for Små Handicapgrupper.

12-12.30

Unge med handicap og sociale netværk

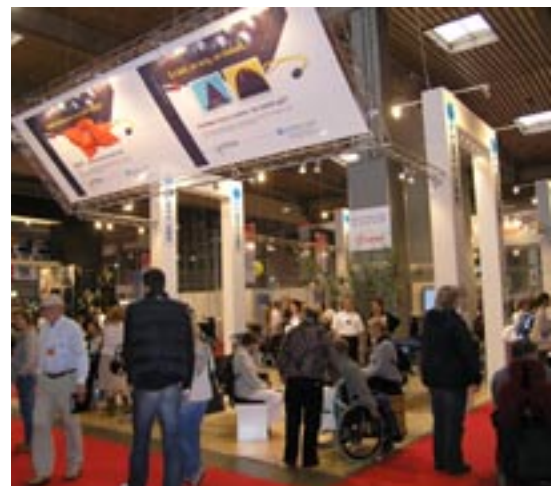
Der tages afsæt i to projekter. Socialt liv har alle brug for, men et godt ungdomsliv kan forudsætte støtte til fx at kommunikere og lave aftaler. Omvendt kan hjælp(eren) spolere et frirum.

Indleder: Søren Kayser, Udviklings- og Formidlingscenter på Handicapområdet.

13-13.30

Børns indflydelse på eget liv

Har børn med handicap indflydelse på eget liv? Får de valgmuligheder? Er

Copyright Rehab Scandinavia

de med i børnepaneler, i elevråd? Og er der overhovedet elevråd på specialskolen? Dét undersøges i øjeblikket.

Indleder: Camilla Jydebjerg, Center for Ligebehandling af Handicappede.

14-14.30

En god skolestart – for børn med sjældne handicap

Med udgangspunkt i bogen "En god skolestart – for børn med sjældne handicap" fortælles, hvad det er nyttigt at være opmærksom på, og hvor der kan hentes råd og vejledning.

Indleder: Vibeke Lubanski, Center for Små Handicapgrupper.

15-15.30

Hvem har ansvar for at bevilge hjælpemidler til børn med handicap?

- Skolen peger på kommunen, der peger på hjælpemiddelafdelingen...der peger på skolen. Er det kun forældrene, der tager udgangspunkt i barnets behov?

Indleder: Vibeke Larsen, Den Uvildige Konsulentordning på Handicapområdet.

Fortsættes på næste side

Rehab 2006:

Program fortsat

TORS DAG 27. APRIL

10-10.30

Fra grundskole til ungdomsuddannelse

Mange unge med bevægehandicap får aldrig taget afgangsprøve fra grundskolen. Undersøgelser peger på, at mere grundig og intensiv uddannelses- og erhvervsvejledning vil være nyttig.

Indleder: Lasse Michaelsen, Center for Ligebehandling af Handicappede.

11-11.30

Bedre overgang fra ung til voksenliv

Hvordan kan unge med handicap få bedre muligheder for en tilværelse, som ruster til voksenlivet? Bedre koordination er vigtig - men det hand-

ler også om at få øje på den unge bag handicappet.

Indleder: Thomas Gruber, Udviklings- og Formidlingscenter på Handicapområdet.

12-12.30

Samarbejdsredskaber i børnesager

- hvordan der opnås fælles forståelse og klar ansvarsfordeling. Lovgivningen rummer en række muligheder til fremme af samarbejdet mellem forældre og fagfolk.

Indleder: Karen Ellermann, Den Uvildige Konsulentordning på Handicapområdet.

13-13.30

Sjældne handicap hos børn af etniske minoriteter

- de største problemer bunder ifølge

rapporten "Taler vi om det samme?" ikke i kultur og religion, men skyldes usikkerhed og mangelfuld kommunikation mellem fagfolk og familier.

Indleder: Charlotte Poulsen, Center for Små Handicapgrupper.

14-14.30

Bedre overgang fra ung til voksenliv

Hvordan kan unge med handicap få bedre muligheder for en tilværelse, som ruster til voksenlivet? Bedre koordination er vigtig - men det handler også om at få øje på den unge bag handicappet.

Indleder: Thomas Gruber, Udviklings- og Formidlingscenter på Handicapområdet.

DUKHs egne oplæg på Rehab

Samarbejdsredskaber i børnesager

Hvordan bliver det næste statusmøde mere tilfredsstillende for alle parter?

Forældre til børn med funktionsnedsættelser og de professionelle omkring børnene er ofte enige om målet for børnene: "at livet bliver så godt som muligt." Desværre fungerer samarbejdet alligevel ikke altid efter hensigten.

Men lovgivningen rummer en række bestemmelser, som kan bruges til at kvalificere og forbedre samarbejdet, så hvorfor ikke bruge dem?

Oplægget vil pege på de bestemmelser og redskaber, som både forældre og professionelle kan tage i anvendelse for at opnå, at den fælles forståelse bliver mere og andet end ord, og at ansvarsfordelingen er tydelig og konkret.

Hvem har ansvar for at bevilge hjælpemidler til børn med handicap?

Tirs. kl. 10-10.30 og tors. kl. 12-12.30 ved Karen Ellerman stand C1 069

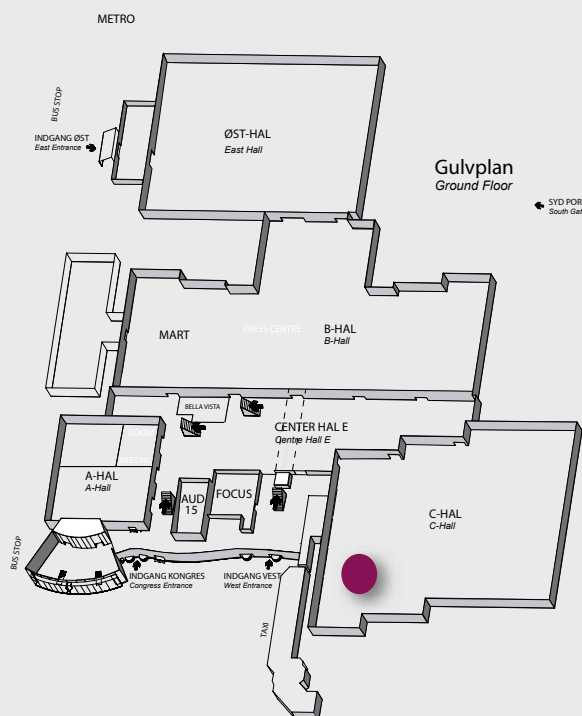
Hvem har ansvar for at bevilge hjælpemidler til børn med handicap?

- Skolen peger på kommunen, der peger på hjælpemiddelafdelingen... der peger på skolen.

Er det kun forældrene, der tager udgangspunkt i barnets behov?

Oplægget tager udgangspunkt i de problemstillinger, som DUKH præsenteres for af både fagpersoner og forældre. Det giver nogle bud på, hvad sektoransvarlighedsprincippet betyder i praksis, og hvilke handlemuligheder der er. Hvordan bliver myndighederne bedre til at rådgive forældrene om sektoransvar – og hvad kan man som forældre gøre for at blive gode medspillere?

Ons. kl. 10-10.30 & 15-15.30 ved Vibeke Larsen stand C1 069

Du finder DUKH på stand C1 069 i Hal C under et stort skilt »HER«

Råd om Ret

Seks hurtige spørgsmål og seks konkrete svar om tabt arbejdsfortjeneste

På DUKHs hjemmeside kan du finde svar på rigtig mange spørgsmål, når det gælder retssikkerhed og sagsbehandling på handicapområdet. Nedenstående finder du et lille udpluk, der alle handler om tabt arbejdsfortjeneste. Men klik dig ind på vores hjemmeside www.dukh.dk - under punktet »Råd om Ret« finder du helt konkrete svar og spørgsmål om emner som sagsbehandling, klage, personlig hjælp, økonomi, beskæftigelse, bolig, hjælpemidler, undervisning, sundhed, transport og tvang.

Spørgsmål:

Kan vi begge få bevilget tabt arbejdsfortjeneste i forbindelse med, at vores barn skal indlægges?

Svar:

Ja, i særlige tilfælde. Eksempelvis hvis det er nødvendigt, at begge forældre er til stede ved en operation eller skal have informationer om behandling.

Spørgsmål:

Jeg får tabt arbejdsfortjeneste med 15 t. ugentlig og arbejder 22 timer ugentlig. Jeg er lige steget i løn på arbejde - skal tabt arbejdsfortjeneste så ikke også stige?

Svar:

Nej, udgangspunktet er det oprindelige beregningsgrundlag til lagt en årlig regulering efter Socialministeriets satser.

Spørgsmål:

Min sagsbehandler siger, jeg ikke kan få tabt arbejdsfortjeneste, når vores barn er i dagtilbud/skole hele dagen. Er det rigtigt?

Svar:

Hvis du er nødt til at være sammen med barnet hele tiden, når det er hjemme, kan du eventuelt få tildelt tabt arbejdsfortjeneste til almindelige huslige gøremål.

Dette kan også gælde, selvom barnet er i dagtilbud eller i skole.

Spørgsmål:

Min sagsbehandler siger, at jeg ikke kan få tabt arbejdsfortjeneste, fordi jeg får kontanthjælp. Er det rigtigt?

Svar:

Du skal bede om at din ansøgning om tabt arbejdsfortjeneste behandles, og du skal bede om at få en skriftlig afgørelse. Hvis betingelserne for tabt arbejdsfortjeneste er opfyldt, skal beregningen tage udgangspunkt i den seneste lønindtægt og dermed ikke kontanthjælpen.

Spørgsmål:

Jeg har tidligere fået tabt arbejdsfortjeneste med 30 timer om ugen, nu vil kommunen kun bevilge 24 timer. Kan det være rigtigt?

Svar:

Det kan være rigtigt. Kommunen er forpligtet til at følge op på den hjælp, der ydes. Kommunen vurderer jeres konkrete behov for tabt arbejdsfortjeneste og på den baggrund udmåles antallet af timer.

Kommunen skal begrunde afgørelsen og forklare, hvilke forhold, der er lagt vægt på. Få en drøftelse med sagsbehandleren om afgørelsen.

Spørgsmål:

Jeg arbejder 20 t. ugentlig, men bliver snart arbejdsløs, og kan ikke få understøttelse, da jeg modtager tabt arbejdsfortjeneste på 17 timer. Kan kommunen hjælpe?

Svar:

Ja, såfremt du er arbejdsløshedsforsikret og ikke er selvfor-skyldt ledig, er du berettiget til en supplerende ydelse i op til 3 måneder.

Find svar på flere spørgsmål på www.dukh.dk

Aktiviteter i DUKH i 1. kvartal 2006

Kalender over afholdte og planlagte aktiviteter.

Foreninger mm

Januar

Pindstrupcentret:

Oplæg og præsentation af DUKH.

IBOS, om DUKH og konsulentens erfaringer med arbejdet.

Ergoterapeutforeningen - øst

Retssikkerhed og de forvaltningsretlige regler indenfor hjælpemiddelsagsbehandling.

April

NF Foreningen: Hvad er min ret og pligt?

Bonaventure - Forening for forældre med døve, tunghøre og CI opererede børn

Februar

Den Sociale Højskole i Århus:

Om brugerindflydelse og retssikkerhed

Strandparksolen:

Oplæg og præsentation af DUKH

Egmont Højskolen:

- Retssikkerhed ved arbejdsmarkedsafklaring af mennesker med funktionsnedsættelser.

Maj

PIRA - Patientforeningens information i Ringkjøbing Amt

Brugerrådssage i Haderslev

Marts

Tovshøjskolen Brabrand:

Oplæg og præsentation af DUKH.

Frisam i Grindsted:

Oplæg og præsentation af DUKH.

Dansk Forening for Tuberos Sclerose.

Seminar SFI »Socialpolitik og handicap«.

Udslusningsmesse i Odense.

Juni

Handi-Info -

Århus Amts handicapinformation

Spiren - Specialbørnehave i Horsens: Præsentation af DUKH.

Kommuner

Januar

Ergoterapeutforeningen i Roskilde

Marts

Kolding Kommune: »Om god sagsbehandling, de svære samarbejdssager.

Svendborg Kommune: § 84 Merudgifter

Farum Kommune

Bjergsted Kommune: § 84 Merudgifter

Kolding Kommune: »Om god sagsbehandling, de svære samarbejdssager.

April

Roskilde Kommune § 28 & 29

Kurbo: »Helhedsorienteret indsats«

Gedved Kommune: Svære handicapsager.

Du kan også bruge os som foredragsholder

DUKH holder hvert år en række oplæg og foredrag, hvor vi møder forældre, pårørende, borgere og professionelle inden for handicapområdet. Det er en vigtig del af vores arbejde at komme ud og formidle vores erfaringer om retssikkerhed og god sagsbehandling til borgere med handicap, deres pårørende, handicaporganisationer og sagsbehandlere i det offentlige.

På www.dukh.dk kan du se, hvilke arrangementer vi afholder for tiden, og du kan forespørge på et oplæg eller foredrag. Herudover kan du kontakte informationsmedarbejder Thomas Christensen, e-mail:

thomas.christensen@dukh.dk, tlf.: 76 31 15 24.

Opfølgning i sygedagpengesager

Af konsulent Hans Hønborg og konsulent Kirsten Hoff

I DUKH oplever vi generelt, at kommunerne foretager opfølgning i sagerne indenfor de terminer, der forudsættes i loven. Men samtidig oplever vi, at den værkstøjskasse, der er til rådighed i dagpengeopfølgningen, ikke altid bliver brugt fuldt ud. Derfor vil vi i denne artikel beskrive nogle af de vigtigste regler og muligheder i forbindelse med sygedagpengeopfølgning og videregive gode råd til borgere, der modtager sygedagpenge og er i kontakt med kommunen vedrørende et opfølgningstilfælde.

Sagen om Jensen - en historie fra det virkelige liv?

»Ole Jensen på 43 år er tømrer og har i mange år arbejdet hos den samme tømrermester. Han er glad for sit arbejde – men de sidste par år har han fået problemer med ryggen. Lægen har flere gange sagt til ham, at han bør finde sig et andet arbejde, men Ole kan ikke rigtig forestille sig andre muligheder.

I januar 2005 går det galt. Under arbejdet mærker han et pludseligt knæk i ryggen og får stærke smerter. Han bliver sygemeldt. Lægen sender ham til røntgenundersøgelse, og beskeden er nedslående. Han har en discusprolaps - altså slut med tømrerarbejde og ryg-belastende arbejde - og lægen skriver også dette i en lægeerklæring til kommunen. Kommunen indkalder ham herefter til opfølgningssamtale hver 2-3. måned.

Sagsbehandleren og Ole er enige om, at han skal prøve at finde et andet arbejdsområde. I maj udarbejder sagsbehandleren og Ole en ressourceprofil under ét af deres møder, men siden har de ikke talt mere om det.

Ved hvert møde har sagsbehandleren taget noter, men Ole har ikke set, hvad sagsbehandleren har skrevet om ham. Kommunen henviser i juni Ole til en jobkonsulent, der skal hjælpe ham med at finde et andet arbejdsområde.

En tid er han i arbejdsprøvning på et snedkerværksted, men dette arbejde kan han ikke klare. Ole ophører i arbejdsprøvningen efter aftale med sagsbehandleren. Siden da er der ikke rigtigt sket noget.

I december 2005 er han til samtale på kommunen. Sagsbehandleren fortæller Ole, at han d. 15.01.2006 har fået sygedagpenge i 52 uger og derfor falder for varighedsbegrænsningen på sygedagpenge med udgangen af januar måned. Da Oles fremtidige arbejdsmuligheder stadigt er usikre, bliver de enige om, at Ole skal arbejdsprøves som pedel ved én af kommunens skoler. Sagsbehandleren oplyser, at sygedagpengene så kan forlænges med op til 2 x 13 uger.

Nu er det marts måned 2006. Sygedagpengene er blevet forlænget, men arbejdsprøvningen starter først i april måned. Han spørger sagsbehandleren om, hvad der vil ske, hvis arbejdsprøvningen ikke er færdig inden udløbet af de 26 uger. Sagsbehandleren svarer blot, at det kommer an på, om Ole opfylder én af de andre forlængelsesgrunde og oplyser, at Ole kan søge kontanthjælp, hvis sygedagpengene stopper.«

Baggrunden – DUKHs erfaringer

Er Jensen en historie fra det virkelige liv? Nej - og dog. Det går sjældent så galt, men i de sygedagpengesager, som vi møder i DUKH, optræder ofte ét eller flere elementer fra den uheldige Jensens sag.

Generelt foretager kommunerne opfølgninger i sagerne indenfor lovens tidsrammer. Men det er ikke altid, at den værkstøjskasse, der er til rådighed i dagpengeopfølgningen, bliver brugt fuldt ud. Vigtige styringsredskaber som ressourceprofil og opfølgningsplan får ikke altid den plads, som de skal have. Ofte bliver en ressourceprofil – som i Jensens tilfælde - udarbejdet, men ikke løbende opdateret, og den ikke bliver brugt som led i dialogen mellem borger og kommune.

Ligeledes ser vi sager, hvor der ikke er en egentlig opfølgningsplan, og vi møder sager, hvor der - som i Jensens tilfælde - er venteperioder. Alle erkender dog, at der er behov for arbejdsprøvninger eller andet, der kan støtte borgeren i at ændre sine arbejdsforhold. Det kan være udtryk for, at styringsredskaberne mangler, men kan også signalere, at der er tale om en vanskelig omstillingsproces i de situationer, hvor en borger, pludseligt

fortsættes næste side

Regler om varighedsbegrænsning og forlængelse af dagpengeperioden (Sygedagpengelovens §§ 22 og 23)

Hovedregel for varighedsbegrænsning:

Man kan som udgangspunkt maksimalt modtage sygedagpenge i 52 uger indenfor de forudgående 18 kalendermåneder. De første to uger medregnes ikke. Forlængelsesmulighederne skal undersøges, før det besluttet at stoppe dagpengene.

Hovedregel for forlængelse af dagpengeperioden:

- Dagpengeperioden kan forlænges, når:
- Det er overvejende sandsynligt, at der bliver iværksat revalidering.
- Det er nødvendigt at gennemføre arbejdsprøvning eller anden afklaring af arbejdsevnen. Dagpengeperioden kan da forlænges med op til 2 x 13 uger.
- Den sygemeldte er i – eller venter på – lægebehandling, der kan genskabe arbejdsevnen indenfor kortere tid. Dagpengeperioden kan da forlænges med op til 2 x 26 uger.
- Der er rejst en sag efter Arbejdsskadeforsikringsloven.
- Der er påbegyndt en sag om førtidspension.
- Der er særlige omstændigheder (den sygemeldte lider af en livstruende og uhelbredelig sygdom).

Bemærk, at der er særlige regler om varighedsbegrænsning og forlængelsesregler for førtidspensionister.

Find mere information på Arbejdsdirektoratets hjemmeside www.adir.dk

skal vælge en anden løbebane. Men sygedagpenge er en tidsbegrænset ydelse. Derfor er det vigtigt, at tiden bruges optimalt, så en eventuel omstillingsprocessen mod nye arbejdsområder kommer i gang så hurtigt som muligt.

De fleste sygedagpengeforløb ender positivt - enten med at borgeren raskmeldes til ordinært arbejde eller bevilges revalidering, fleksjob eller førtidspension. Men i en del tilfælde sker det, at opfølgingsforløbet strander uden en afklaring af borgerens situation og med dagpengestop til følge.

For borgeren får dette som regel alvorlige økonomiske konsekvenser.

Alternativet til dagpenge er typisk kontanthjælp, hvor taksterne generelt er lavere, og hvor særlige beregningsregler for eksempel for ægtefæller ofte medfører en reduceret udbetaling. Om opfølgingsforløbet spiller en rolle for et sådant resultat, er vanskeligt at sige. Imidlertid løber borgeren jo en unødvendig risiko, når opfølgingsforløbet ikke bruger alle de værktøjer, der er til rådighed.

I det efterfølgende beskriver vi formål, proceduren og ikke mindst relevante værktøjer, når det gælder opfølgning på sygedagpengeområdet.

Reglerne om visitation og opfølgninger i sygedagpengesager

Formål

Intentionen med et opfølgingsforløb er at tage fat om problemerne tidligt i sygeforløbet og målrette indsatsen til borgere med størst behov for støtte. Hvor det er muligt, skal opfølgningen have fokus på at fastholde borgeren i jobbet, og hvis borgeren ikke kan fortsætte i det hidtidige arbejde / arbejdsområde, skal kommunen hjælpe borgeren i forsøget på at skifte arbejdsområde – og om nødvendigt iværksætte revalidering.

Opfølgingsforløbet skal være helhedsorienteret – det vil sige rettet mod alle borgerens behov – og søge samarbejde med eksempelvis AF, arbejdspladsen, læger og fagforening, således at alle relevante oplysninger kommer for dagen.

Kommunen skal gennemføre et opfølgingsforløb i sager, hvor der ikke foreligger en raskmelding. Kommunen skal inddrage den sygemeldte i opfølgingsforløbet – og den sygemeldte har pligt til at deltage. Krumtappen i opfølgingsforløbet er de såkaldte kontaktsamtaler med den sygemeldte. Reglerne om opfølgning findes i Sygedagpengelovens § 24 og 24 a-g

Proceduren - visitation og opfølgningssamtaler

Når kommunen modtager en anmeldelse af sygefravær - og der ikke samtidig foreligger en raskmelding - udsender kommunen

et oplysningsskema til den sygemeldte. Den sygemeldte skal udfylde og returnere skemaet til kommunen.

Oplysningsskemaet skal blandt andet indeholde oplysninger om:

- Nuværende arbejde
- Årsag til fravær
- Beskrivelse af aktuell og planlagt behandling
- Sygdommens betydning for det hidtidige arbejde
- Hvorvidt arbejdet kan genoptages delvist
- Forventet raskmeldingstidspunkt om muligt

Kommunen bruger oplysningsskemaet til at forberede den første opfølgningssamtale og som led i vurderingen af retten til dagpenge.

På baggrund af oplysningsskemaet og sagens øvrige oplysninger (lægeoplysninger mm) "visiterer" kommunen dagpengesagen til en af de tre kategorier, der beskrives i følgende oversigt. Denne visitation er styrende for, hvor ofte kommunen skal holde opfølgningssamtale i det efterfølgende opfølgingsforløb.

De tre kategorier og sammenhængen mellem visitationskategori og opfølgningssamtaler er således:

	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3
	Sager hvor tilbagevenden til arbejdsmarkedet er umiddelbart forestående.	Sager med risiko for langvarigt sygeforløb og risiko for påvirkning af arbejdsevnen.	Sager hvor sygdommen medfører et langvarigt sygeforløb
Forløb	Der er tale om ukomplicerede, kortvarige sygeforløb (op til 10-12 uger), hvor tidspunktet for raskmelding er forudsigeligt, og hvor arbejdsevnen ikke er truet. Der kan også være tale om en langvarig sag, hvor den sygemeldte er ved at være klar til at komme tilbage på arbejdet.	Der er tale om sager med usikkerhed om diagnosen og sygdommens varighed. Det drejer sig således om sager, hvor der er risiko for et kompliceret forløb, og hvor arbejdsevnen typisk er truet. Eksempler på sådanne sager kan være psykiske lidelser eller smertetilstande.	Der er tale om sygemeldte med en længerevarende sygdom eller alvorlig lidelse. Typisk foreligger der en klar diagnose. Ved alvorlig lidelse forstås en lidelse, der giver risiko for, at arbejdsevnen nedsættes, eller hvor der rejses sag om førtidspension.
Opfølgningssamtaler	Førstegangsopfølgning skal finde sted inden udgangen af 8. uge fra 1. fraværsdag og derefter mindst hver 8. uge.	Førstegangsopfølgning skal finde sted inden udgangen af 8. uge efter 1. fraværsdag og derefter mindst hver 4. uge.	Førstegangsopfølgning skal finde sted inden udgangen af 8. uge efter første fraværsdag og derefter mindst hver 8. uge.
Kontaktform	Der skal som minimum holdes telefonmøde.	Førstegangssamtalen skal være en personlig samtale. De følgende kontakter skal som minimum hver anden gang være en personlig samtale.	Førstegangssamtalen skal som minimum være telefonsamtale – de følgende samtaler kan tilrettelægges under hensyn til sygdommens art og den sygemeldtes situation.

Opfølgingsplan

Grundlaget for opfølgningen er den såkaldte opfølgingsplan, som er sygedagpengeområdets svar på handleplaner.

Kommunen skal ved førstegangssamtalen tage stilling til, om der skal laves en opfølgingsplan ej, men dog senest efter 2. opfølgningssamtale udarbejde en opfølgingsplan. Der skal med andre ord foreligge en opfølgingsplan senest efter ca. 12 uger for sager i kategori 2 og efter ca. 16 uger for sager i kategori 1 og 3.

Formålet med opfølgingsplanen er at sikre overblik over sagen og koordination af opfølgingsarbejdet. Planen skal særligt have fokus på arbejdsfastholdelse, herunder kontakt med arbejdspladsen og gradvis tilbagevenden til arbejdet. Det er vigtigt at bemærke, at opfølgingsplanen altså både skal beskrive målet for opfølgningsforløbet, proceduren for opfølgningsforløbet og sidst – men ikke mindst – de konkrete initiativer i opfølgningsforløbet.

Opfølgingsplanen skal revideres (justeres og udbygges) efter hver opfølgningssamtale.

Borgeren skal have planen udleveret. Når der ved de efterfølgende opfølgninger foretages væsentlige ændringer i planen, skal borgeren have udleveret den nye plan. Planens initiativer skal have været drøftet med borgeren.

Værktøjskassen på sygedagpengeområdet

Udover opfølgningssamtalerne og koordination med andre instanser, f. eks. arbejdsplads, læger, faglige organisationer mm. er der andre vigtige redskaber, som kommunen kan hive frem af værktøjskassen. Disse værktøjer bliver ikke anvendt i alle forløb, og der kan være elementer i et opfølgningsforløb, der ikke er nævnt her. Men vi har forsøgt at give en oversigt over de væsentligste.

Arbejdsfastholdelse

Arbejdsfastholdelse er et gennemgående tema i opfølgingsarbejdet. Ved arbejdsfastholdelse forstås, at den sygemeldte så vidt muligt bevarer sin tilknytning til jobbet på trods af sygeforløbet. Redskaberne til at sikre dette kan eksempelvis være gradvis tilbagevenden til arbejdet (sygemelding "på deltid"), arbejdsprøvning på virksomheden med henblik på at tilrette sygemeldtes arbejdsopgaver, rådgivning til virksomheden med henblik på tilpasning af arbejdsplads og arbejdsopgaver samt kontaktsamtaler mellem den sygemeldte og virksomheden.

Helhedsvurdering

På grundlag af førstegangssamtalen skal kommunen lave en samlet vurdering af den sygemeldtes behov for behandling, optræning, revalidering herunder arbejdsprøvning, arbejdsfastholdelse, fleksjob mm – og kommunen skal på denne baggrund iværksætte den nødvendige hjælp til den sygemeldte. Kommunen skal tage stilling til behovet for at inddrage læge, arbejdsplads osv.

Kommunen skal vurdere, om arbejdsevnen er truet.

Hvis der er behov for en egentlig vurdering af arbejdsevnen, udarbejdes en ressourceprofil. Kommunen skal justere sin samlede vurdering efter hver opfølgning - og dermed også tage stilling til, om der er behov for en anden indsats.

Indhold i en opfølgingsplan

- Oplysninger om visitationskategori og tid for følgende samtale.

- Mål for opfølgningen – både kortsigtede mål og langsigtede mål.

- Aktuelle opfølgningsinitiativer.

- Opfølgningsinitiativer på længere sigt.

- Oplysninger om samarbejde med arbejdsplads, fagforening, AF og andre.

- Oplysninger om den sygemeldtes indsats i opfølgningsarbejdet.

- Behandlingsindsats.

- Oplysninger om indhentelse af lægeerklæringer.

- Indsats i forhold til den sygemeldtes arbejdsplads.

- Prognose for sygeforløbet og så vidt muligt forventet raskmelding.

Når opfølgningsforløbet omfatter en udviklingsaktivitet for eksempel en arbejdsprøvning eller anden forrevalidering, bør opfølgingsplanen ligeledes indeholde en kravspecifikation og en beskrivelse af blandt andet:

- aktivitetens formål, varighed og indhold,
- ressourcer/ færdigheder borgeren skal udvikle eller afklare
- de oplysninger, kommunen har brug for.

Gradvis tilbagevenden til arbejde

Kommunen skal fremme en gradvis tilbagevenden til arbejdspladsen – det vil sige undersøge, om den sygemeldte kan genoptage arbejdet delvist. Gradvis tilbagevenden kan altså bestå i, at den sygemeldte genoptager arbejdet i nogle timer ugentligt og samtidigt modtager nedsatte sygedagpenge.

Med gradvis tilbagevenden forstås tilbagevenden til ordinære arbejdsopgaver og ikke forrevalidering/ arbejdsprøvning. Som udgangspunkt kræver gradvis tilbagevenden enighed mellem kommunen, virksomheden og den sygemeldte.

Hvis gradvis tilbagevenden til arbejdet ikke kan lade sig gøre, skal kommunen støtte, at den sygemeldte har kontakt til arbejdspladsen under sygeforløbet.

Lægeerklæring

En fast element i et opfølgningsforløb er indhentelse af lægelige oplysninger. Dette har flere formål – dels naturligvis at dokumentere fortsat uarbejdsdygtighed på grund af sygdom, dels at give oplysninger, der kan bidrage til kommunens vurdering af den nødvendige indsats i sagen.

fortsættes næste side

Værktøjskassen (fortsat)

Kommunen kan bede om en lægeerklæring, når det er nødvendigt.

Omvendt skal der ikke indhentes en lægeerklæring, hvis der allerede ligger en egnet erklæring eller de relevante lægelige oplysninger fremgår andetsteds - f.eks. i oplysninger fra hospital.

Fleksjob eller førtidspension

I nogle situationer vil det under opfølgingsforløbet stå klart, at borgeren ikke kan vende tilbage til arbejdsmarkedet på almindelige vilkår.

I disse situationer kan det være relevant at starte sag om fleksjob eller førtidspension.

Hvis den sygemeldte visiteres til et fleksjob, ophører sygedagpengene, og pågældende vil i almindelighed opfylde betingelserne for at få ledighedsydelse. Hvis der rejses sag om førtidspension, fortsætter sygedagpengene, indtil kommunen har truffet afgørelse i sagen. Dagpengene stopper, når kommunen har bevilget førtidspension.

Revalidering

Revalidering kan bestå af forrevalidering eller fastlagt revalidering.

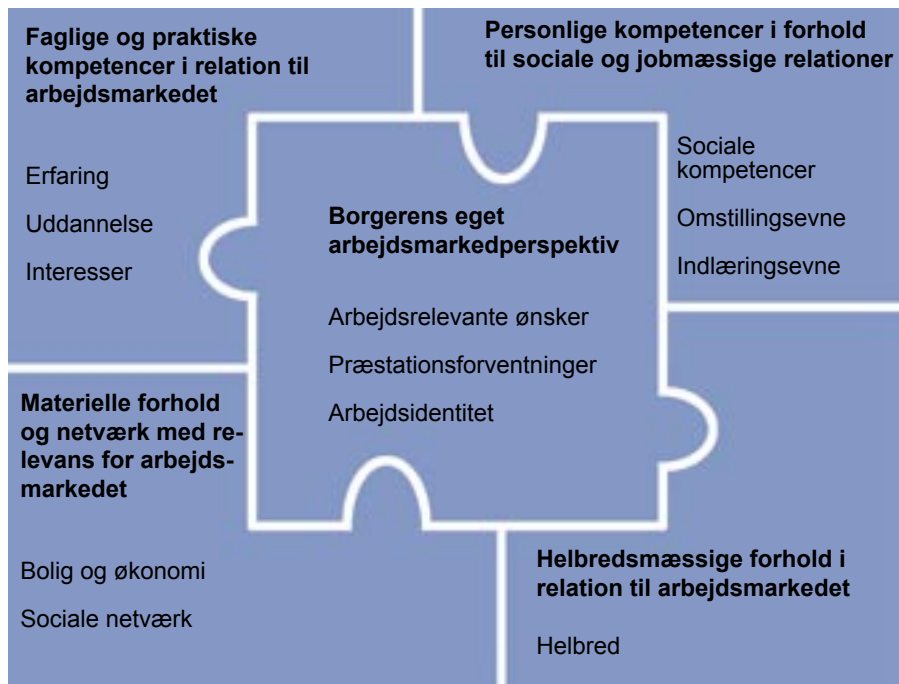
Ved *forrevalidering* forstås aktiviteter, der skal afklare og fastlægge borgerens beskæftigelsesmål og beskæftigelsesmuligheder. Dette kan for eksempel ske gennem virksomhedspraktik (arbejdsprøvning), kurser og skolegang.

Ved *målrettet revalidering* eller fastlagt revalidering forstås aktiviteter for eksempel uddannelse, optræning på en arbejdsplads mv., hvor man arbejder hen imod et bestemt erhverv eller arbejdsområde.

Kommunen kan som led i opfølgningen iværksætte forrevalidering, herunder arbejdsprøvning, hvis der er behov for at afklare den sygemeldtes beskæftigelsesmuligheder.

Arbejdsprøvning iværksættes som udgangspunkt på den sygemeldtes oprindelige arbejdsplads, men hvis det ikke er muligt eller hensigtsmæssigt, kan arbejdsprøvningen etableres i en anden virksomhed.

Den sygemeldte bevarer sygedagpengene under arbejdsprøvning. Hvis det er nødvendigt at iværksætte en målrettet revalidering, der sigter mod opkvalificering til et andet arbejdsområde, standses sygedagpengene, når revalideringen starter og borgeren modtager i stedet revalideringsydelse eller eventuelt

Model - ressourceprofil

løntilskud under revalidering.

Ressourceprofil i sygedagpengesager

Ressourceprofilen er en generel metode til beskrivelse, udvikling og vurdering af borgerens arbejdsevne, som bruges i mange sammenhænge - f.eks. når kommunen træffer beslutning om revalidering, fleksjob og førtidspension. Kommunen bruger profilen til at beskrive borgerens arbejdsevne herunder borgerens ressourcer i forhold til arbejdsmarkedet og de barrierer, der forhindrer borgeren i at udnytte sin arbejdsevne.

Ressourceprofilen omfatter 12 punkter – fordelt på 5 temaer – der tilsammen udgør de forhold, der skal beskrives og vurderes for at belyse arbejdsevnen.

Ressourceprofilen laves sammen med borgeren – borgeren skal have mulighed for at medvirke ved udarbejdelse af ressourceprofilen. Borgerens oplysninger og synspunkter skal indarbejdes i ressourceprofilen. Hvis der er uenighed mellem kommunen og borgeren, har borgeren ret til at få sine synspunkter indskrevet i ressourceprofilen.

Ressourceprofilen er et dynamisk værktøj, der kan ændre sig undervejs i forløbet. Ressourceprofilen skal således hele tiden opdateres med nye relevante oplysninger om borgerens arbejdsevne for at være brugbar. På hjemmesiden www.minarbejdsevne.dk kan du finde yderligere oplysninger om arbejdsevnetmetoden og ressourceprofilen.

forsættes på næste side

Kommunen skal i forhold til sygedagpengesager udarbejde en ressourceprofil som grundlag for en afgørelse om revalidering herunder også arbejdsprøvning og andre afklarende forløb eller pension. Dette betyder, at der skal foreligge en ressourceprofil, når:

kommunen iværksætter arbejdsprøvning eller anden forrevalidering,

kommunen undervejs i forløbet standser dagpengeudbetalingen - eksempelvis fordi helbredstilstanden er stationær – og kommunen som baggrund for denne beslutning har vurderet, om borgeren kan få revalidering eller førtidspension,

dagpengene ophører, fordi kommunen bevilger førtidspension, revalidering eller fleksjob,

kommunens beslutning om forlængelse / ikke - forlængelse af dagpengeperioden, jf. Dagpengelovens § 22 forudsætter, at kommunen har vurderet borgerens ret til revalidering, herunder arbejdsprøvning og pension,

hvis kommunen for eksempel beslutter at forlænge dagpengeperioden med henvisning til, at det er overvejende sandsynligt, at der iværksættes revalidering – eller at der er behov for arbejdsprøvning. I denne situation vurderer kommunen jo borgerens ret til revalidering.

Hvis der ikke foreligger en ressourceprofil – eller ressourceprofilen er ufuldstændig – kan det i relation til sygedagpengesagerne betyde, at kommunens afgørelser om forrevalidering og om forlængelse af dagpengeperioden ikke er gyldige. Dette gælder uanset, om kommunen bevilger eller afslår en ydelse.

At borgeren ikke er medinddraget og ikke er blevet hørt i arbejdet med ressourceprofilen, kan også i nogle tilfælde medvirke til, at kommunens afgørelse bliver ugyldig. ■

Gode råd til borgeren

- Generelt er det vigtigt, at du selv spiller en aktiv rolle i opfølgingsarbejdet – ikke mindst, hvis sygdommen er kritisk for dine fremtidige arbejdsmuligheder - og det derfor er relevant at tilpasse eller ændre dine fremtidige arbejdsopgaver. Kommunen kan støtte dig gennem ydelser og tilbud, men du er nærmest til at vurdere, hvilke arbejdsområder der bedst matcher med dine interesser, erfaringer, forudsætninger og helbredsbarrierer.

- Derfor er det vigtigt, at du så tidligt som muligt i forløbet går i dialog med din sagsbehandler. Sørg for, at I så vidt muligt får klarhed over de overordnede mål for opfølgningen herunder om:

- du kan vende tilbage til hidtidigt arbejde eventuelt med tilpasning af arbejdsopgaverne
- du kan vende tilbage til tidligere arbejdsområder
- du skal revalideres til et andet arbejdsområde
- der skal vælges en anden løsning, f.eks. fleksjob.

Sørg for at tydeliggøre, hvor I er enige og uenige, samt hvor der er behov for mere viden om din sygdom, arbejdsmuligheder eller andre af dine forhold.

- Vær opmærksom på, at der bliver lavet en opfølgingsplan – og at planen løbende justeres efter hver opfølgningssamtale. Husk, at du skal have et eksemplar af opfølgingsplanen udleveret. En opfølgingsplan er et vigtigt redskab i dialogen mellem borger og myndighed, og den er et vigtigt bidrag til at målrette og kvalificere opfølgingsarbejdet.

- Hvis kommunen vælger at inddrage andre aktører til at varetage en del af opfølgingsarbejdet, skal du være særligt

opmærksom på, at der udarbejdes en opfølgingsplan, inden den anden aktør kommer på banen.

- Vær opmærksom på, at der bliver udarbejdet en ressourceprofil, når der skal tages stilling til revalidering (også arbejdsprøvning), fleksjob og førtidspension - og vær især opmærksom på, at ressourceprofilen løbende bliver opdateret, når der foreligger nye oplysninger. Du har ret til at få en udskrift af ressourceprofilen udleveret.

- Du har gennem hele forløbet ret til at blive medinddraget ved behandlingen af din sag – og det er som nævnt vigtigt, at du benytter denne ret. Hvorledes, denne ret skal udnyttes, vil være forskelligt fra sag til sag – afhængigt af initiativerne.

- Du har ret til aktindsigt. Med aktindsigt menes, at du får kendskab til akterne i din sag. Visse dokumenter er undtaget fra aktindsigt – blandt andet kommunens interne arbejdsdokumenter.

- Du har ret til partshøring. Hvis kommunen har indhentet oplysninger, for eksempel i lægeerklæringer – som du ikke har kendskab til, som er til ugunst for dig, og som er vigtige for sagen – skal kommunen give dig mulighed for at komme med en udtalelse – før der træffes en afgørelse i din sag.

- Kommunen har pligt til at vejlede dig om dine rettigheder og pligter i forhold til sagsforløbet – herunder om lovgivningens muligheder. Kommunen skal ved behandlingen af din sag overveje alle de relevante hjælpemuligheder, der findes i sociallovgivningen – også rådgivning.

Flere gode råd til borgeren

- Du har mulighed for at klage til Det sociale Nævn over kommunens afgørelser. Du kan dog ikke klage til Det sociale Nævn over:
 - Visitationskategori, fordi denne beslutning alene er en del af kommunens tilrettelæggelse af sagsbehandlingen.
 - Selve opfølgingsplanen – men du kan klage over de afgørelser om tilbud og ydelser, der indgår i planen eller træffes på grundlag af planen.
 - Selve ressourceprofilen – men på samme måde gælder, at du kan klage over de konkrete afgørelser om ydelser og tilbud, der følger af ressourceprofilen.
- Du kan klage over sagsbehandlingen til kommunens borgmester.

Gode råd i forbindelse med en arbejdsprøvning:

- Deltag aktivt i tilrettelæggelsen af arbejdsopgaverne, så dine skånehensyn bliver medinddraget. Du kan evt. bede om, at din fagforening og/eller din læge deltager i planlægningen.
- Før dagbog over arbejdsprøvningsforløbet, hvor du registrerer de arbejdsopgaver, der er passende for dit helbred og de arbejdsopgaver, der er belastende samt dine hvile- og pausebehov. Disse oplysninger er vigtige i forhold til beslutning om det videre forløb.
- Hvis arbejdsprøvningen bliver for belastende, og du ønsker at ophøre, så stop ikke før du har drøftet situationen med din sagsbehandler.

Abonnér på DUKHsen:

Få Danmarks bedste nyhedsbrev, når det gælder sagsbehandling og retssikkerhed på handicapområdet. DUKHsen skal belyse og skabe debat om en række centrale problemstillinger på handicapområdet. Hver kvartal bringer vi artikler om forskellige aspekter af sagsbehandlingen og giver gode råd til både borger og sagsbehandler.

Nyhedsbrevet henvender sig til borgere, foreningsfolk og sagsbehandlere med interesse for handicapområdet.

Udfyld nedenstående kupon og fax den til os på 75 54 26 69 eller send den til

DUKH - Den Uvildige Konsulentordning på Handicapområdet
Banegårdspladsen 2, 2. sal
6000 Kolding

Du kan også tilmelde dig vores nyhedsbrev på på www.dukh.dk

Udfyld og fax denne side til DUKH på 75 54 26 69 eller send en mail til thomas.christensen@dukhdk

Sæt kryds Ja tak jeg ønsker at abonnere på DUKHsen

Navn _____

Evt. kommune, forening eller organisation _____

Evt. forvaltning/ afd. _____

Adresse _____

Postnr. og by _____

E-mail: _____

DUKHsen - nyhedsbrev udgivet af

DUKH
Banegårdspladsen 2, 2. sal
6000 Kolding
Tlf. 7630 1930

Redaktion og kontaktperson
Informationsmedarbejder Thomas Christensen
thomas.christensen@dukhdk
Dir. tlf.: 76 31 15 24